

Informácie pre pacientov a ich rodiny, opatrovatel'ov a opatrovníkov

Príjem krvnej transfúzie

Dôležité informácie pre všetkých pacientov, ktorí možno budú potrebovať transfúziu červených krviniek, krvných doštičiek alebo plazmy.

Ďalšie doplňujúce informácie o jednotlivých krvných komponentoch, konkrétnych skupinách pacientov a menších deťoch sú k dispozícii prostredníctvom vašej lokálnej transfúznej služby.

V tomto letáku je vysvetlené, prečo vám môže byť odporučená transfúzia krvných komponentov, ako sú červené krvinky, krvné doštičky alebo plazma.

Ako každá liečba, aj transfúzia sa má podávať iba vtedy, ak je to nevyhnutné a len po starostlivom zvážení. Riziká spojené s transfúziou sa posúdia v porovnaní s rizikami, ktoré vám hrozia, ak ju nedostanete.

V urgentnom prípade nemusí byť v danej chvíli možné prebrať všetky možnosti. Ak sa to stane, váš lekár sa s vami porozpráva o transfúzii, ktorú ste dostali, hneď ako to bude možné.

Ak máte preukaz, v ktorom je uvedené, že potrebujete krv konkrétneho typu, alebo to viete zo svojej anamnézy, ukážte ho čo najskôr zdravotníkovi, ktorý sa o vás stará, a požiadajte ho, aby to oznámil transfúznemu laboratóriu v nemocnici.

Prečo môže byť potrebná transfúzia krvi?

Krv sa skladá z rôznych buniek a látok:

- Červené krvinky dopravujú kyslík do celého tela - nedostatok zdravých červených krviniek sa nazýva anémia. Transfúzia červených krviniek sa zvyčajne robí z dôvodu ich nedostatku v krvi, a to buď preto, že telu chýbajú potrebné suroviny či ich nevytvára dostatok, alebo kvôli strate krvi. Anémiu je v niektorých prípadoch možné liečiť liekmi, ako je železo. V iných prípadoch môže byť najlepšou alebo jedinou možnosťou transfúzia krvi.
- Krvné doštičky sú bunky v krvi, ktoré zabraňujú krvácaniu a napomáhajú zrážaniu krvi. Transfúzia krvných doštičiek môže byť potrebná buď na zvýšenie ich počtu v krvi alebo na nahradenie tých doštičiek, ktoré nefungujú správne, a to na liečbu alebo prevenciu krvácania.
- Plazma je tekutina v krvi, ktorá dopravuje krvinky do celého tela. Transfúzia plazmy môže byť potrebná na liečbu alebo prevenciu krvácania, ak máte nedostatok koagulačných faktorov. Plazmové komponenty zahŕňajú zmrazenú čerstvú plazmu (FFP), ktorá obsahuje mnoho rôznych koagulačných faktorov, a kryoprecipitát, ktorý obsahuje predovšetkým koagulačný faktor nazývaný fibrinogén.

Väčšina ľudí dokáže zvládnuť stratu mierneho množstva krvi bez toho, aby potrebovala krvnú transfúziu, pretože telo časom vytvorí nové krvinky a plazmu, ktorými nahradí tie, o ktoré prišlo.

Pri strate väčšieho množstva krvi však transfúzia môže byť najlepším spôsobom, ako ju rýchlo nahradiť. Krvné komponenty sa môžu použiť ako náhrada krvi stratenej pri veľkých chirurgických zákrokoch, po nehodách a v urgentných prípadoch pri pôrodoch.

Niekedy kostná dreň, ktorá produkuje krvné bunky, nefunguje správne. Príčinou môže byť choroba alebo liečba, ako je chemoterapia alebo rádioterapia. Môže to byť dočasné alebo dlhodobjšie. V takom prípade sa navrhne liečebný plán na základe vašich konkrétnych potrieb.

Je transfúzia krvi jedinou možnosťou?

Váš lekár alebo zdravotná sestra vám vysvetlí, prečo potrebujete transfúziu, a preberie s vami riziká, prínosy a to, či sú k dispozícii alternatívne spôsoby liečby. Je dôležité, aby ste pochopili, prečo je transfúzia potrebná, a aby ste dostali možnosť položiť im otázky.

[Ak je vaša anémia spôsobená nízkou hladinou železa v krvi, železo vo forme výživového doplnku](#)

môže zredukovať potrebu transfúzie krvi. Porozprávajte sa so svojím lekárom, či je táto možnosť pre vás vhodná.

Ako dospelé osoby máte právo krvnú transfúziu odmietnuť, musíte ale rozumieť dôsledkom takéhoto kroku. Niektoré liečby alebo operácie sa bez transfúzie nedajú bezpečne vykonať. V prípade detí a pacientov, pre ktorých je ťažké pochopiť komplexné lekárske informácie, bude lekársky tím spolupracovať s pacientom a jeho rodinou alebo opatrovníkmi pri rozhodovaní o tom, čo je v jeho záujme.

Ak idete na operáciu, možno budete potrebovať transfúzia krvi. Možno sa ale bude počas operácie dať recyklovať vaša vlastná krv postupom s názvom záchrana buniek. Opýtajte sa zdravotníkov, či je tento postup k dispozícii, a ak áno, či by bol pre vás vhodný.

Na zníženie straty krvi, a tým aj na zníženie potreby transfúzií sa niekedy môžu použiť aj lieky, ktoré zlepšujú zrážanlivosť krvi, ako je kyselina tranexamová.

Čo môžem urobiť pred operáciou na zníženie potreby krvnej transfúzie?

Ak máte naplánovanú operáciu, pri ktorej hrozí strata krvi, mali by ste zistiť, či nemáte anémiu. Možno bude potrebné, aby ste niekoľko týždňov pred operáciou užívali železo vo forme výživového doplnku. Opýtajte sa svojho lekára na klinike alebo praktického lekára, či sa vás to týka. Pomôcť si môžete aj tým, že budete jesť dostatok potravín obsahujúcich železo. Rozmanitá a vyvážená strava by mala za normálnych okolností poskytovať dostatočný príjem železa.

Ak užívate warfarín alebo iné antikoagulanty, aspirín alebo iné protidoštičkové látky („lieky na riedenie krvi“), poraďte sa so svojím lekárom, či ich máte pred operáciou prestať brať. Ak prestanete užívať tieto lieky, môžete tým obmedziť krvácanie, ale zvýšiť riziko iných problémov. Predtým, ako prestanete užívať akékoľvek lieky, sa musíte poradiť so svojim lekárom.

Ako mi budú podávať transfúziu a ako sa budem cítiť?

Transfúzia sa zvyčajne podáva hadičkou priamo do žily na ruke. V niektorých prípadoch sa môže transfúzia podávať centrálnym venóznym katétrom, najmä ak ho máte zavedený ako súčasť liečby.

Aby bolo možné určiť správne množstvo krvi, ktoré by ste v takom prípade potrebovali, odporúča sa zaznamenať vašu hmotnosť. V rámci liečby môžete dostať viac ako jeden vak krvi. Transfúzia vaku červených krviniek môže trvať až 4 hodiny, ale v prípade potreby sa dá bezpečne podať aj rýchlejšie. Bežné transfúzie krvných doštičiek a plazmy spravidla trvajú od 30 minút do 1 hodiny na vak.

Pred, počas a po transfúzii sa zaznamenávajú merania ako teplota, tepová frekvencia a krvný tlak a počas celej doby budete starostlivo sledovaní. Väčšina ľudí počas transfúzie necíti nič neobvyklé.

Riziká spojené s transfúziou krvi

Transfúzia krvi je bežný postup, ktorý môže človeku zachrániť a zlepšiť život. Úmrtie v dôsledku transfúzie je extrémne zriedkavé. Väčšina pacientov, ktorí dostanú transfúziu krvi, nemá žiadne komplikácie ani problémy.

Sú s ňou však spojené isté riziká, ktoré spadajú do štyroch hlavných kategórií:

Chyba identifikácie pacienta

Existuje mnoho kontrolných krokov na zaistenie bezpečnosti transfúzie. Zamestnanci starostlivo robia identifikačné kroky, aby ste dostali ten správny krvný komponent, ktorý je pre vás bezpečný.

Pred transfúziou krvi sa odoberie vzorka krvi, aby komponent zodpovedal vašej krvnej skupine. Vaše identifikačné údaje sa vo vašej prítomnosti vložia do skúmavky so vzorkou. Budete musieť potvrdiť svoje celé meno a dátum narodenia. To sa porovná s identifikačnou páskou (u všetkých hospitalizovaných pacientov) a formulárom žiadosti o krv alebo jeho ekvivalentom. Táto kontrola má potvrdiť, že odobratá vzorka patrí správnej osobe.

Identifikačnú pásku musia nosiť všetci pacienti, ktorí majú dostať krvnú transfúziu. Tesne predtým, ako dostanete krv, sa vás znova opýtajú na celé meno a dátum narodenia. Tieto informácie sa porovnávajú s vašou identifikačnou páskou, vakom s krvnými zložkami a predpisom. Ak sú niektoré z podrobností na vašej identifikačnej páske nesprávne alebo je v nich chyba, povedzte to personálu.

Správna identifikácia je zásadná - Ak vás personál o tieto informácie nepožiada, pripomeňte im to.

Reakcie

Väčšina ľudí počas transfúzie necíti inak ako zvyčajne. Zdravotníci vám povedia, čo máte čakať. Ak sa u vás počas transfúzie alebo po nej objavia akékoľvek príznaky, je dôležité, aby ste o tom informovali personál. Niektoré reakcie sa môžu vyskytnúť niekoľko hodín až dní po transfúzii. Závažné reakcie na krvnú transfúziu sú veľmi zriedkavé, ale ak k nim dôjde, personál je vyškolený, aby ich rozpoznal a nasadil liečbu.

Niektorí ľudia môžu pociťovať miernu horúčku, zimnicu, cítiť horúčavu alebo sa im môže objaviť vyrážka, čo je zvyčajne dôsledkom miernej imunitnej reakcie alebo alergie. To sa dá ľahko vyriešiť, napríklad podaním paracetamolu alebo spomalením transfúzie.

Zdravotnícky personál tiež zhodnotí, či vám nehrozí hromadenie tekutiny v obehu, aby mohol prijať opatrenia, ktoré tomu zabránia. Počas transfúzie sa u vás budú sledovať prípadné príznaky dýchavičnosti. Tento príznak sa berie veľmi vážne, preto musíte v prípade akýchkoľvek problémov s dýchaním ihneď informovať personál, aby mohol čo najskôr začať s liečbou.

Ak sa po transfúzii chystáte domov, požiadajte zdravotnícky personál o informácie, na čo sa zamerať a na koho sa obrátiť s prosbou o pomoc a radu, ak sa u vás vyskytnú nejaké príznaky.

Infekcia

Krvné zložky darujú zdraví neplatení dobrovoľníci a riziko, že sa infikovaná jednotka dostane do zásob krvi v Spojenom kráľovstve, je extrémne nízke. Darcovia pri každom darovaní vypĺňajú zdravotný dotazník a darovaná krv sa vždy testuje na množstvo potenciálnych infekcií vrátane hepatitídy B, C a E a vírusu HIV. Vďaka tomu je možnosť prenosu akejkoľvek infekcie veľmi nízka, riziko však nemožno nikdy úplne odstrániť.

- Riziko zlyhania testovania pri detekcii krvnej jednotky s významnou vírusovú infekciu je menej ako 1 z milióna (hepatitída B menej ako 1 z milióna, HIV a hepatitída C menej ako 1 z 10 miliónov)
- Šanca prenosu variantu Creutzfeldt-Jakobovej choroby (vCJD) transfúziou je veľmi malá, ale aj napriek tomu vylučujeme darcov, u ktorých hrozí vyššie riziko vCJD. Z tohto dôvodu nemôže darovať krv ani krvné komponenty nikto, kto dostal od roku 1980 transfúziu krvi alebo ktoréhokoľvek krvného komponentu
- Červené krvinky alebo iné krvné komponenty sa môžu kontaminovať baktériami. Mohlo by to spôsobiť nebezpečnú reakciu u všetkých pacientov, ktorí tieto kontaminované jednotky dostanú. Usilovne pracujeme na tom, aby sme tomu zabránili a riziká sú teraz podobné ako pri ostatných infekciách uvedených vyššie.

Komplikácie dlhodobej transfúzie

Niektorí pacienti potrebujú transfúziu krvi dlhodobo. Môžu sem patriť pacienti s talasémiou, kosáčikovitou anémiou alebo zlyhaním kostnej drene. Opakované transfúzie môžu u pacientov spôsobiť väčšiu zraniteľnosť voči komplikáciám, ako je predávkovanie železom a rozvoj protilátok. Váš lekársky tím vám môže poskytnúť informácie o tom, ako sa tieto riziká dajú obmedziť a aké liečebné postupy sú k dispozícii.

Môžem darovať krv pre svoje dieťa alebo príbuzného?

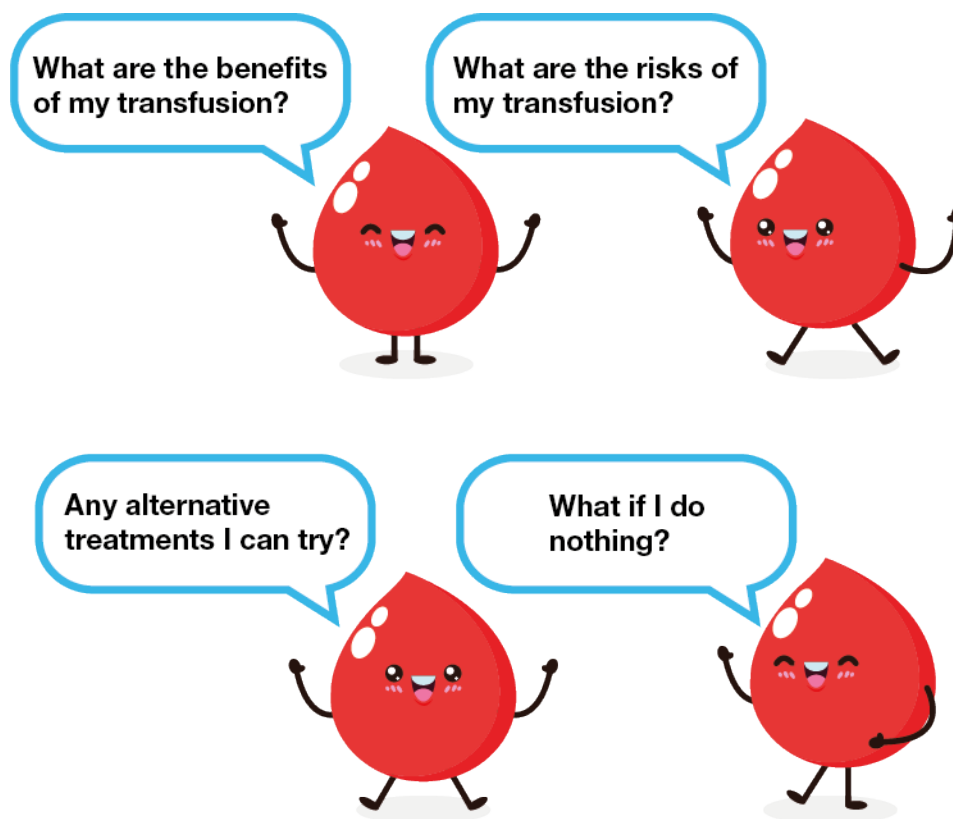
Nie. S krvnými transfúziami od príbuzných sú spojené konkrétne riziká, kvôli ktorým je to nebezpečnejšie ako prijať krv od niekoho, kto s pacientom nie je v príbuzenskom vzťahu.

Potenciálne problémy vo vašom konkrétnom prípade

Zdravotnícky personál by s vami mal prebrať všetky ďalšie riziká alebo obavy, ktoré sú dôležité pre vás osobne.

Môže sem patriť:

- dopad na vaše ďalšie zdravotné problémy,
- dopad na možnosti liečby v budúcnosti,
- náboženské a iné aspekty, ktoré nesúvisia so zdravím,
- strach z injekcií, obavy z nevoľnosti pri pohľade na krv alebo zlé skúsenosti s krvnou transfúziou v minulosti,
- ak vám zdravotnícky personál odporučí špeciálne krvné komponenty na základe faktorov súvisiacich s vašou liečbou alebo zdravotným stavom.

Ako vidno na obrázku vyššie:

Aké sú prínosy transfúzie?

Aké sú riziká transfúzie?

Môžem vyskúšať nejakú alternatívnu liečbu?

Čo sa stane, ak neurobím nič?

Predtým, než poskytnete súhlas s transfúziou: rozumiete, prečo potrebujete transfúziu krvi? A poznáte odpoveď na tieto otázky?

O svojich prípadných obavách informujte zdravotnícky personál. Je dôležité, aby ste sa s nimi o tieto obavy podelili. Nebudú ich považovať za triviálne ani bezvýznamné.

Povinnosť poskytnúť informácie

Transfúzna služba UK Blood Transfusion Services koná v súlade s legislatívou povinnosti poskytovania informácií. To znamená, že v prípade neočakávanej alebo nezamýšľanej udalosti, ktorá by mohla byť príčinou spôsobenej ujmy alebo úmrtia v priamej súvislosti s transfúziou, budeme konať otvorene a transparentne. Požiadajte zdravotnícky personál o ďalšie informácie alebo navštívte stránku: [Duty of candour - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Kontaktujte nás

Tento leták pripravila služba UK and Ireland Blood Transfusion Network v mene 4 UK Blood Services. Ak potrebujete letáky v inom formáte alebo by ste chceli ďalšie do zásoby, kontaktujte:

ANGLICKO
Doobjednanie
<https://hospital.nhsbtleaflets.co.uk> Iné
formáty
NHSBTCustomerService@nhsbt.nhs.uk

Northern Ireland
Blood Transfusion Service

Blood and Transplant

Gwasanaeth Gwaed Cymru
Welsh Blood Service